

Utlåtande 2009:9 RI (Dnr 328-1268/2008)

**Skapandet av ett multireligiöst centrum i Skärholmen
som ett alternativ till det planerade moskébygget
Motion av Rebwar Hassan (mp) (2008:43)**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2008:43) av Rebwar Hassan (mp) anses besvarad med vad före-
dragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Rebwar Hassan (mp) har lämnat en motion (2008:43) till kommunfullmäktige i vilken han föreslår att förutsättningarna för ett multireligiöst centrum i Skärholmen utreds, eventuellt som ett alternativ till det planerade moskébygget i stadsdelen. Motionären efterlyser ett öppet hus tillgängligt för alla oavsett religiös tillhörighet. Syftet är att skapa en plats som utöver samfundsspecifika möten, inbjuder till gemensamma aktiviteter och religionsdialogmöten samt samtal om integration, säkerhet, miljö och rättvisefrågor vilket skulle bidra till att främja dialog och överbygga motsättningar.

Beredning

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden samt till Skärholmens stadsdelsnämnd. Kyrkogårdsnämnden har inte besvarat remissen.

Stadsledningskontoret anser att en framgångsrik samverkan mellan olika trosinriktningar måste grunda sig i en stark förankring hos berörda parter. Stadsledningskontoret anser därför att det är intressenterna för byggandet av ett multireligiöst centrum som kan bedöma behovet av och initiera den process som motionärens förslag innebär.

Kulturnämnden konstaterar att utvecklingen i Sverige har inneburit en separation mellan staten och svenska kyrkan. Enligt nämndens uppfattning är det därför rimligt att det är intressenterna för byggandet av ett multireligiöst centrum som bedömer behovet av och beslutar om den utredning som motionären föreslår.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att det inte är en kommunal fråga att utreda förutsättningarna för ett multireligiöst centrum i Skärholmen. Det bör enligt stadsdelsnämnden snarare vara en fråga för de eventuella kyrkor och samfund som är intresserade och skulle kunna tänka sig att samarbeta kring ett gemensamt religiöst projekt.

Mina synpunkter

Sverige har de senaste decennierna utvecklats till ett samhälle där olika kulturer och trosuppfattningar lever sida vid sida. Denna pluralism, kombinerad med öppenhet och tolerans, medför en förstärkt dynamik i samhället mellan människor med varierande ursprung, erfarenhet och värderingar.

Mötesplatser där olika kulturyttringar eller trosuppfattningar kan mötas, brytas mot varandra och berika varandra är ett nödvändigt inslag i ett växande Stockholm som blir alltmer kosmopolitiskt. Motionärens idé som sådan om ett multireligiöst centrum är därför tilltalande. Den planerade moskén i Skärholmen bedöms dock komma att fylla ett stort behov, varför ett multireligiöst centrum inte bör ersätta denna.

Som samtliga remissinstanser påpekar i så gott som fullkomlig politisk enighet är ekumenik en angelägenhet som rätteligen vilar på de religiösa samfundens att själva bestämma formerna för och utveckla. Det offentliga bör inte vara en pådrivande part i sådana processer och bör därför heller inte ta initiativ till en utredning om förutsättningarna för ett eventuellt multireligiöst centrum. Staden kan ta ställning till exempelvis markupplåtelse för ett multireligiöst centrum eller andra kommunala åtgärder endast om en sådan förfrågan väcks från samfundens sida.

Bilagor

1. Reservationer m.m.

2. Motion (2008:43) av Rebwar Hassan (mp) om skapandet av ett multireligiöst centrum i Skärholmen som ett alternativ till det planerade moskébygget

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2008:43) av Rebwar Hassan (mp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Stockholm den 14 januari 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Kerstin Tillkvist

ÄRENDET

Rebwar Hassan (mp) har den 9 maj 2008 lämnat en motion till kommunfullmäktige i vilken han föreslår att förutsättningarna för ett multireligiöst centrum i Skärholmen utreds, eventuellt som ett alternativ till det planerade moskébygget i stadsdelen. Motionären efterlyser ett öppet hus tillgängligt för alla oavsett religiös tillhörighet. Syftet är att skapa en plats som utöver samfundsspecifika möten, inbjuder till gemensamma aktiviteter och religionsdialogmöten samt samtal om integration, säkerhet, miljö och rättvisefrågor vilket skulle bidra till att främja dialog och överbygga motsättningar.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden samt till Skärholmens stadsdelsnämnd. Kyrkogårdsnämnden har inte besvarat remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Invandringen till Sverige har inneburit att nya behov av religiösa mötesplatser uppstått och inte minst bland muslimer finns en ökande efterfrågan på sådana. Den planerade moskén i Skärholmen kommer därför att fylla ett stort behov. Varje trosinriktnings integritet och självständighet måste respekteras varför stadsledningskontoret inte anser att det åligger staden att utreda frågan om ett multireligiöst centrum som ett alternativ till den planerade moskén.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen som framförs i motionen att frågor och olikheter när det gäller religion och kultur kan bearbetas och överbyggas genom mötesplatser för dialog och ökad kunskap. Det märks också av ett allt starkare intresse inom såväl den kristna kyrkan som andra religioner för ett ökat samarbete mellan olika trossamfund. En viktig inriktning i stadens budget och Vision 2030 är att Stockholm ska vara en storstad där stockholmarnas varierande bakgrund och erfarenheter är en värdefull tillgång. Möjligheten att delta socialt och ekonomiskt i samhället oavsett kön, funktionshinder, etnicitet, religiös tillhörighet eller sexuell läggning ska vara en självklarhet. Sammanhållningen mellan olika grupper kan då öka och de civila gemenskaperna stärkas. Ett kreativt och självständigt lokalt kulturliv är viktigt för stockholmarnas ideella engagemang och en viktig pådrivande kraft i Stockholms utveckling.

Stadsledningskontoret anser att en framgångsrik samverkan mellan olika trosin-

riktningar måste grunda sig i en stark förankring hos berörda parter. Därför bör initiativ till och skapandet av ett multireligiöst centrum komma från olika intressenter som kyrkor, trossamfund och andra organisationer. Detta är även i linje med beslutet om att separera svenska kyrkan från staten som är ett uttryck för att religionen och dess institutioner inte är en statlig angelägenhet utan måste bygga på kyrkans förankring hos de enskilda utövarna.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 september 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Religionen spelar en viktig roll i många människors liv och intresset för livsåskådningsfrågor tycks öka inom såväl församlingar som bland konfessionslösa individer. Invandringen till Sverige har inneburit att nya behov av religiösa mötesplatser uppstått och inte minst bland muslimer finns en ökande efterfrågan på sådana. Den planerade moskén i Skärholmen kommer därför att fylla ett stort behov och den kan enligt kulturförvaltningen inte ersättas av ett multireligiöst centrum.

Utvecklingen i Sverige har inneburit en separation mellan staten och svenska kyrkan. Det är ett uttryck för att religionen och dess institutioner inte är en statlig angelägenhet utan måste bygga på kyrkans förankring hos de enskilda utövarna. Samtidigt kan man se ett allt starkare intresse inom såväl den kristna kyrkan som andra religioner för ett ökat samarbete. Det är viktigt att denna utveckling drivs av berörda religionsföreträdare. Det är också rimligt att det är intressenterna för byggandet av ett multireligiöst centrum som bedömer behovet av och beslutar om den utredning som Rebwar Hassan föreslår. Däremot bör staden i ett senare skede underlätta för ett eventuellt genomförande genom markupplåtelse eller med hjälp av andra kommunala insatser.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Rebwar Hassan (mp), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av ersättaren Zazan Sanli (fp), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar många av de synpunkter som kommer till uttryck i motionen, bl a om att frågor och olikheter när det gäller religion och kultur kan bearbetas och överbryggas genom ökad kunskap, samtal och djupare kontakter. Förslaget om att skapa ett multireligiöst centrum är intressant, men förvaltningen ställer sig mer tveksam till om det är praktiskt genomförbart och om det finns ett djupt och förankrat intresse av att driva frågan vidare. Skärholmsområdet är en region om drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen och är en stadsdel som är öppen för den mångfald av kulturer det innebär. En grundpelare i ett demokratiskt samhälle är att kunna utöva sin religion. Ett samhälle som arbetar för att olika religioner ska kunna verka sida vid sida som goda grannar ökar människors samhörighetskänsla, underlättar integrationen, bidrar till ökad kunskap och förståelse för andra religioner och minskar fördomarna. Förvaltningen anser inte att det är en kommunal fråga att utreda förutsättningarna för ett multireligiöst centrum i Skärholmen. Det bör snarare vara en fråga för de eventuella kyrkor och samfund som är intresserade och skulle kunna tänka sig att samarbeta kring ett gemensamt religiöst projekt.

RESERVATIONER M.M.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Rebwar Hassan (mp) enligt följande

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

1, att bifalla motionen

2, att därutöver anför följande:

Ett mångreligiöst centrum kan vara ett alternativ eller ett komplement till moskéer och andra religioners heliga platser som byggs i området. Det kan vara ett verktyg för integration i ett mångkulturellt samhälle. Den platsen har ofantliga möjligheter, fast på ett annat plan, och som jag också anser i min motion sker det inte genom medel från respektive kyrka, utan bör komma utifrån. Det är angeläget ur ett integrationsperspektiv, vilket aldrig är en enskild angelägenhet, mångas förståelse är minst lika viktigt ur integrationssynpunkt. Det skulle kunna bli ett bra komplement till moskén, och man skulle kunna tänka sig huset som ett allaktivitetshus på flera olika nivåer, och det skulle kunna fylla fler funktioner, både andliga och sociala. Nästa höst tar Sverige över ordförandeklubban i EU, och temat kommer att vara religion och kultur, och detta ökar chanser ytterligare för att få EU-bidrag.

I Skärholmen bor folk från alla de sex stora världsreligionerna - kristendom, buddhism, islam, judendom, hinduism samt andra religioner som det sällan hörs något om. Vi som politiker borde skapa förutsättningar för ett sådant centrum på lokal nivå för att Skärholmsborna ska få möjlighet att se de mest vardagsnära sidorna av de olika religionerna i dagens Sverige, Centrumet skulle kunna vara en möjlighet för en sådan tanke.

Det här förslaget är står inte i motsats till ett moskébygge, snarare kan man se det som ett komplement, ett positivt och lönsamt sådant för utvecklingen av det svenska samhället.

Det skulle kunna vara ett ställe som skapar en spännande blandning mellan de olika trosrikningarna, ett ställe att utvecklas andligt på.

Man talar mycket om mångfald och integration i dag, och detta centrum skulle skapa möten mellan människor som annars inte kanske skulle ha träffats. Man skulle kunna möten, utställningar workshops m.m. för att verka för fred och förståelse mellan olika religiösa grupper.

Ersätтарыttrande gjordes av ersättaren Zazan Sanli (fp) med instämmande i den av Rebwar Hassan anförda reservationen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:43

2008:43

Motion av Rebwar Hassan (mp) om skapandet av ett multireligiöst centrum i Skärholmen som ett alternativ till det planerade moskébygget

Dnr 328-1268/2008

Själva tanken med en multireligiös plats är inget nytt. Tänk på Dag Hammarsköldrummet i FN skrapan. Ett rum av optimism vad gäller det gemensamma i alla olika inriktningar och schatteringar i vår värld. I Göteborg pågår religionsdialogen, och visionen om en multireligiös plats formulerades vid ett studiebesök i "Gröenskapellet" vid Landvetterkyrkan. Ett öppet hus som alla oavsett religiös tillhörighet kan besöka, även de som saknar tro eller religion. En plats med universiella symboler, ljus, blommor, vatten. En plats för kontemplation och möten med det heliga och det allmängiltiga. Byggnaden delas av de kyrkor och samfund som är representerade och toleransen hos de deltagandet måste naturligtvis vara stor. Broschyrer och information om respektive kyrkas gudstjänstillfällen finns på en gemensam plats. Där kan även finnas plats för borgerliga begravningar, poesikvällar, musikarrangemang förutom de inbokade gudstjänsterna. Utöver var och ens egna möten så inbjuder huset till gemensamma aktiviteter och religionsdialogmöten, samt möten utöver de rent religiösa frågorna om t.ex. integration, miljö, säkerhet och rättvisefrågor. Gemensamma intressen kan ena oss och stärka oss. Inom den religiösa sfären kanske det är tydligast, de flesta religioner har en Gud och en uppgift utan att egenintressen styr (betänk att det är många religioner som har den gyllene regeln och de abrahamitiska religionernas gemensamma fredsbud som finns förankrat i det judiska gamla testamentet, den kristna bergspredikan och koranens fjärde sura). Vi vet dock att det samtidigt ligger en krass verklighet för handen, och att dessa fina ord och möjligheter inte än har realiserats. Min tro är dock att det finns en god grund att vi skall kunna överbrygga motsättningar, både konstruerade och sådana som bara beror på okunskap och främlingsfient-

lighet för framgångsrika dialoger över religionsgränserna. Alla religioner är inbjudna att delta på villkor att man respekterar deklarationen om de mänskliga rättigheterna. Min största inspirationskälla har varit mitt engagemang, diskussioner och religionsdialogfrågor, eftersom det är på vårt område man skall bygga en moské. Människan är inte enbart en fysisk varelse med materiella behov. Vår djupare längtan efter sammanhang, mening och trygghet gör sig påmind hela tiden. För många svarar religionen på denna längtan. Kränkningar av människors religiösa tro och övertygelse skadar därför på djupet. Religion och tro ser olika ut på vår planet. Detta behöver inte vara ett problem. Det kan också utgöra en tillgång! När kunskap om religionerna saknas eller föraktas och när respekt uteblir är risken stor att det går illa och följderna blir arrogans, förakt och förödmjukelse. I många länder lever religionerna sida vid sida som goda grannar. Så vill vi ha det i vårt land också. Vi försvarar tryckfrihet och yttrandefrihet och menar att dessa friheter måste användas med ansvar och vi tar avstånd från våldshandlingar som svar på kränkningar. Det är genom ökad kunskap, samtal och djupare kontakter som vi tillsammans kan bearbeta olikheter när det gäller religion och kultur och bidra till ökad ömsesidig respekt och tolerans i vårt samhälle.

Praktiskt finns det många frågor att fundera över, skall byggnaden betalas av EU medel? EU har t.ex. inrättat ett särskilt program för sysselsättning och social solidaritet, kallat Progress.

Med anledning av ovanstående yrkar jag på

att förutsättningarna för ett multireligiöst centrum i Skärholmen snarast utreds.

Stockholm den 9 maj 2008

Rebwar Hassan